

Марія Лавренюк

ДЕКАМЕРОН ОДНОГО СЕЛА

 Богдан

УДК 82-32
ББК 84-5Укр
Л 13

Лавренюк М.

Л 13 Декамерон одного села: новели / М. Лавренюк. —
Тернопіль: Навчальна книга — Богдан, 2012. — 112 с.
ISBN 978-966-10-2564-5

Дебютна збірка авторки з волинсько-подільського пограниччя — трагікомічна сага південноволинського села, що розкриває його побут, стремління, історичні події та людські долі упродовж сотні років: від початку ХХ століття до наших днів. Читач матиме насолоду від неповторного колориту характерів та говірки волинян, зануриться в трагічні й комічні перипетії подій, інтригуючим осердям яких є стосунки між чоловіками й жінками.

Для широкого кола поціновувачів сучасної української прози.

УДК 82-32
ББК 84-5Укр

*Охороняється Законом України про авторське право.
Жодна частина цього видання не може бути відтворена
в будь-якому вигляді без дозволу видавця.*

ISBN 978-966-10-2564-5

© Лавренюк М., 2011
© Навчальна книга — Богдан,
майнові права, 2012

Передмова

Однією із найбільш характерних рис літературного життя Південної Волині кількох останніх десятиліть стало «поетичне краєзнавство». Підвалини цього явища були закладені ще новелами та романом «Волинь» Уласа Самчука, проте остаточно воно оформилось у вісімдесятих роках минулого століття. Серед знаних ширшому читацькому загалу авторів, які віддали данину цьому жанру, варто назвати Георгія Петрука-Попика і Григорія Дем'янчука, Степана Бабія і Євгена Шморгуна, Олександра Ірванця і Петра Сороку.

З виходом у світ циклу новел Марії Лавренюк «Декамерон одного села» скарбниця волинського «поетичного краєзнавства» поповнюється ще одним коштовним придбанням. Втім, ця книга обіцяє стати цікавою не тільки жителям одного регіону. Крізь позірну приземленість авторка циклу відображає теми і проблеми, важливі й потрібні читаючому загалу усієї України.

І робить це свіжо і самотньо. У ряді відгуків, які з'явилися після дебюту Марії Лавренюк в пресі та на літературних сайтах, її назвали і «онучкою Стефаніка» і «Камаєвим у спідниці». Але, як усяке порівняння, ці співставлення відображають тільки частину самостійного творчого феномену. Характерними рисами письма Марії я б визначив здатність бачити надзвичайне у буденному і вміння знаходити точки дотику непоєднаного.

Зокрема, стилістику «Декамерону» можна назвати цілком традиційною, проте спирається вона на цілком сучасні, стрімкі принципи створення образу і передачі сюжету,

притаманні скоріше кінодраматургії, аніж звичній прозі. Вже перші штрихи кожної новели повністю занурюють читача у її світ. Незалежно від часу дії, означеного в кожному тексті тонкими, але точними деталями, для нас події відбуваються «тут і зараз», тримаючи в емоційній напрузі до фіналу, несподіваного на перший погляд, проте глибоко вмотивованого і тому цілком закономірного.

Захоплює й емоційна поліфонія більшості новел циклу. З одного боку я б наважився охарактеризувати звучання «Декамерону одного села» як суворий реалізм. Один із лейтмотивів збірки – це спокійний сум, який можна вважати, вибачайте за модне словечко, ментальним прокляттям волинського села. Сум цей несуть із собою не тільки світові війни та революційні катаклізми. Автору сумно і через те, що чоловіки не розуміють ні своїх жінок, ні дітей, коли вони ладні продати свою «кращу половину» за кілька мішків збіжжя («Продаж»), а жінки заради розваги, чи, скоріше, розради скачуть по дурному з чужим чоловіком у «гречку», точніше в солому («Гламур в соломі»). І потрібно довести ситуацію до трагічного абсурду («Справна») чи абсурду трагікомічного («Гербова печатка»), щоб стіна між обома статями чи батьками й дітьми почала потроху зникати.

Найбільше мене вразило оповідання «Супроти смерті». Тут спокійно, знову ж таки – без надриву, на прикладі однієї сім'ї показаний трагізм ситуації, в якій опинилося волинське село під час Другої світової війни. І водночас, незважаючи на трагічний контекст, оповідання є оптимістичним. Бо тут глибоко людське допомагає здолати смерть.

І це – другий лейтмотив збірки. Показуючи життя, яким воно було й залишається, автор не втомлюється нагадувати

ПЛАТТЯ

У Люди сьогодні відповідальний день. Через те й ніч була важка. Голова затерпла від залізних бігудів. Смердить пивом. Купили в районі ще тиждень тому пляшку «Славутського». Батько цілий тиждень мучився, а Людка з матір'ю не давали. Аж вчора бідному припало півпляшки, бо друга половина пішла на кухню. Нічого так, тримаються. А от її гордість: рожеве плаття – тітка привезла. На базі дістала (тітка у неї продавчиня і зараз єдина людина, котра може дістати щось путнє і тим самим врятувати Людї життя).

Босоніжки трохи підтопані, але які вже є... Блін, от би такі на високому корку і в тон до плаття. А плаття шикарне, під «ламбаду». Майже таке, як в Іден із «Санта-Барбари». Рукави – фантики! І виріз фігурний. Павло мусить помітити! Це ж усе для нього.

Люда на мить приплющує очі. Обличчя Павлика виринає з темряви. Він посміхається, ямочки грають на щоках. Боже, як стукає серце, спирає дихання. Люда облизує сухі губи. Очей розплющувати не хочеться... Ох! Павлусь...

Так, все готове: сукня сидить ідеально, у волоссі закладка з червоним пір'ям. Макіяж. Мамина помада. Якась вона трохи... Розлазиться... Тіні голубі. «Чарівницею» очки підмальовує. Вав!

І все б нічого, але маленький хробачок ворухиться в Людчиних грудях і час від часу — гризь. Вколе голкою-зубом в самісіньке серце.

Інна.

Та білобриса все життя їй псує. Крутиться біля Павла, як дзиґа, блін!

— Гочи повилазять від теї краски! — бабця бурчить, побачивши онуку. — Скоро старою станеш.

— Та шо ви, бабцю, тямите в моді! — крутнулась на каблуку. Люда вже в десятому класі, і їй ліпше знати, як гарно.

Так, пора. Вона йде до подруги, бо їх обох запросили на весілля. І там Люда буде найкращою. І Павлусь нарешті зверне на неї увагу.

При думці, що Павло може запросити її на танець, закрутилась голова.

А от і Зоїне подвір'я.

Люда зойкає...

— Зойка, капец! Де ти взяла плаття?

— Мама в магазині купила... Цілу ніч на переміні з татом чергували... — Зоя стоїть серед подвір'я в такій же сукні як Люда.

— Зоя, ну, як ми підемо в однакових платтях? До того ж воно тобі не йде, — швидко застрочила.

Треба будь-що переконати Зойку перевдягтись.

— Ну, Люда! Якраз, як у «Династії»... Там же дружки в однакових!

Примітки

Паликопа

Паликопа — персонаж народного фольклору. Демон, що підпалює залишені на полі снопи, особливо ті, що нажаті у свято. Вартовий, що карає блискавкою тих, хто не шанує свят і звичаїв предків.

Гербова печатка

Вишки — горище в хліві, відокремлене від основного приміщення настилом із дощок. Використовується для зберігання сіна.

Справна

Больниця (діал.) — лікарня.

Празник, храм — сільські урочини з нагоди свята, на честь якого споруджений місцевий храм. Найчастіше на Волинському Тернопіллі празникові дні припадають на: Преображення, Чесного Хреста, Різдво Богородиці, Покрову.

Супроти смерті

Сорок святих — 22 березня день пам'яті 40 мучеників, що за віру постраждали в Севастійському озері. За народним віруванням — день прильоту 40 птахів з вирію. У цей день прилітають жайворонки, їх зустрічають веснянками. Печивом у формі птахів (жайворонків) обдаровують дітей.

...шукали, побитих, під Тернополем – у березні-квітні 1944 року першу хвилю мобілізованих у селах Волинського Тернопілля чоловіків без підготовки кинули у бої за Тернопіль. Більшість з них там і загинула.

Продаж

Пилипівка – період Різдвяного (Пилипівського) посту: від 27 листопада (Св.Ап.Пилипа) до 6 січня (Надвечір'я Різдва Христового).

Петрівка – літній нестрогий піст різної тривалості, залежно від дати Пасхи. Триває до дня св. Апостолів Петра і Павла.

Керигувальник (діал.) – керманич саней.

Прийшла Покрова – у день Покрови Пресвятої Богородиці (14 жовтня) празники відзначають у дев'яти парафіях Шумщини.

Джерело революції

...офіцери в золотих погонах по ресторанах могли хоч відрами пити – відповідно до вимог «сухого закону», введеного в Російській Імперії з початком I Світової війни, припинявся роздрібний продаж алкоголю широким верствам населення, однак зберігались його реалізація в ресторанах, випуск продукції на експорт.

...братньої НДР – Німецька Демократична Республіка, соціалістична держава, утворена після 1945 року в радянській зоні окупації. Проіснувала до 1990 року, коли увійшла до складу Федеративної Республіки Німеччини.

Зміст

Передмова	3
Паликопа	7
Гербова печатка	13
Справна	17
Супроти смерті	23
Продаж	31
Привид замку	44
Джерело революції	51
Плаття	58
Розірваний ланцюг	64
Суд	76
«Титанік»	81
Гламур в соломі	87
Повітря мого села	93
Портрет села на тлі епохи	95
Примітки	106

Літературно-художнє видання

Марія Лавренюк

Декамерон одного села

Новели

Головний редактор *Богдан Будний*
Літературний редактор *Серій Синюк*
Редактор *Ірина Дем'янова*
Обкладинка *Ростислава Крамара*
Верстка *Ірини Демків*

Підписано до друку 20.11.2011. Формат 70×100/32.
Папір офсетний. Умовн. друк. арк. 4,55.
Умовн. фарбо-відб. 4,55.

Видавництво «Навчальна книга – Богдан»
Свідоцтво про внесення до Державного реєстру видавців
ДК №370 від 21.03.2001 р.
Навчальна книга – Богдан, а/с 529, м. Тернопіль, 46008
тел./факс (0352) 52-19-66; 52-06-07; 52-05-48
E-mail: publishing@budny.te.ua, office@bohdan-books.com
www.bohdan-books.com

ISBN 9789661025645

9 789661 025645